महाराष्ट्र शासन

क्र. ८६८/मअसे
दूरध्वनी : २६८७ ११४४
फॅक्स क्र.: २६८७ ०३२५

महाराष्ट्र अग्निशमन सेवा संचालनालय
द्वारा:महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ
अग्निशमन विभाग, महाकाली गुंफा मार्ग,
अंधेरी (पू), मुंबई – ४०० ०९३
दिनांक : ०७ ऑक्टोबर, २०१०

<u>परिपत्रक</u>

'अग्निशमन सेवा' ही अत्यावश्यक सेवा असून अग्निशमन सेवेच्या कार्यकक्षेत येणाऱ्या आपत्कालिन परिस्थितीत जिवीत व वित्तहानी टाळणे हे या सेवेचे मुळ उद्दीष्ट आहे. अग्निशमन सेवेत कार्य करीत असताना नेहमीच विविध प्रकारची आव्हाने व प्रसंग येत असतात. आग विझविणे अथवा विमोचनाचे कार्य करणे यासाठी अग्निशमन केंद्रात विविध अग्निशमन वाहने व उपकरणांचा वापर केला जातो.

०२. अग्निशमन कार्यासाठी राज्यात बहुतांश ठिकाणी भासणारी अग्निशमन वाहनांची व कर्मचारी वर्गाची कमतरता, अरूंद रस्ते व तत्सम अडचणी याच बरोबर पाण्याचे दुर्भीक्ष लक्षात घेता अग्निशमन वाहनांवर **'हाय-लो प्रेशर'** पंप बसवणे ही काळाची गरज झाली आहे. सध्या भारतात अशा प्रकारच्या हाय-लो प्रेशर पंपाकरीता अदयापी कोणतेही मानक अस्तित्वात नाही. तथापि, हाय-लो प्रेशर पंपाकरिता EN-1028 हे आंतरराष्ट्रीय मानक उपलब्ध असून अग्निशमन वाहनांवरील हाय-लो प्रेशर पंप बसविताना EN-1028 मानांकनास अनुसरून तपासणी व प्रमाणित असणे गरजेचे आहे. याबाबत आंतरराष्ट्रीय मान्यता प्राप्त संघटना जसे TCE/EIL/TUV/SGS/UL यापैकी कोणत्याही संस्थेकडून सदर पंप EN-1028 प्रमाणे प्रमाणित असणे आवश्यक आहे.

०३. नवीन अग्निशमन वाहने खरेदी करताना **हाय-लो प्रेशर** पंपाचा अंतर्भाव करावा. जर अग्निशमन वाहनांवर असणारे जुने प्रचलीत पंप जे IS-950/951/6067 प्रमाणे वापरात असतील व विशेष देखभाल दुरूस्ती अंतर्गत बदलणे आवश्यक असतील त्यावेळेस असे जुने पंप बदलताना **हाय-लो प्रेशर** पंपाचा अंर्तभाव करावा असे हे कार्यालय निर्देश देत आहे.

(एम. व्ही. देशमुख)
संचालक
महाराष्ट्र अग्निशमन सेवा

प्रति,

१) आयुक्त / मुख्याधिकारी,
सर्व महानगरपालिका/नगर परिषदा/ नगरपंचायती,

२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
म.औ.वि.म./सिडको

३) मुख्य अग्निशमन अधिकारी / अग्निशमन सेंवाचे प्रमुख,
सर्व महानगरपालिका /विशेष नियोजन प्राधिकरणे/ नगरपरिषदा / नगरपंचायती.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

No. 876 /MFS
Tel No. 2687 0053

Directorate of Maharashtra Fire Seravices
C/o. MIDC, Fire Department,
Udyog Sarthi Building, Mahakali
Caves Road, Andheri (East),
Mumbai-400 093
Date: 11th October, 2010.

OFFICE ORDER

Sub: Implementation of the provisions prescribed Under Table 23 of the National Building Code and the provisions under Maharashtra Fire Prevention and Life Safety Measures Act, 2006.

In the State of Maharashtra, Maharashtra Fire Prevention and Life Safety Measures Act, 2006 has come into force w.e.f. 6th December, 2008. As pr the provisions of the Act, it is mandatory to enforce all the provisions prescribed in **Table 23** of Part IV of National Building Code, 2005 as per the Maharashtra Fire Prevention and Life Safety Measures Act, 2006 as amended from time to time, whichever is later.

2. The Fire Prevention and protection arrangements mentioned in Part-IV of National Building Code are made mandatory in the State of Maharashtra. As per the provisions of Section 3 of the Maharashtra Fire Prevention and Life Safety Measures Act, 2006, the different Industries Association, Chamber of Commerce and Industries, Udyog Mitra and such Forums have expressed their difficulties on different forums, in particular, about the implementation of Sprinklers for non-hazardous and SSI Units. The matter, in turn, is referred to the Bureau of Indian Standards and it is under there consideration. The **Table-23**, in particular, for the Class **"G"** i.e. Industrial Occupancies is under modification of BIS to provide, relief and to support the industrial development in the Country. In exercising of the provisions of Note-14 of the Schedule-I of the Act, the undersigned is pleased to publish the enclosed modified table to be applied for the Industrial Occupancies in the State of Maharashtra till final amendments in this regard are published by the Bureau of Indian Standards, Govt. of India for the interiam period to provide relief to the industries in the State of Maharashtra.

03. All the Urban Local Bodies, MIDC and CIDCO being Special Planning Authorities are hereby directed to implement the provisions as per the enclosed table in place of existing table for the class "G" i.e. Industrial Occupancies. For Moderate and High Hazardous industries, the provisions should be implemented as per the enclosed table only.

04. The above orders shall be made applicable for all the cases even for those the provisional fire approvals are accorded in past. Concerned Authorities may amend such provisional approvals to avoid the undue hardships to the entrepreneurs, industrialists, in the State of Maharashtra. Any clarification in this regard concerned authorities may seak it from this office to avoid any anomaly, etc.

The above orders shall come in force with immediate effect.

[M. V. DESHMUKH]
Director,
Maharashtra Fire Services

Encl : Table-23.

Copy submitted to :

1) Principle Secretary-1, Urban Development Department, Mantralaya, Mumbai-32.
2) Secretary-2, Urban Development Department, Mantralaya, Mumbai-32.

Copy forwarded with complements for information and necessary action to :

1) Municipal Commissioners of all Municipal Corporations in Maharashtra.
2) Chief Executive Officer, MIDC / CIDCO / NIT.
3) Commissioner & Director, D.M.A., Worli, Mumbai-400 030.
4) Director, Town Planning, Central Bldg. Grd. Floor, Pune-411 001.
5) Dy. Secretary (UD-20), Urban Development Department, Mantralaya, Mumbai-32.
6) Desk Officer (UD-20), Urban Development Department, Mantralaya, Mumbai-32.
7) All Chief Officers of all Municipal Councils / Nagar Panchayats in Maharashtra.

महाराष्ट्र शासन

क्र. ८७६/मअसे

दूरध्वनी क्र.२६८७ ११४४
फॅक्स क्र. २६८७ ०३२५

महाराष्ट्र अग्निशमन सेवा संचालनालय,
द्वाराः एम.आय.डी.सी., अग्निशमन विभाग,
उद्योग सारथी, महाकाली गुंफा रोड,
अंधेरी (पूर्व), मुंबई-४०० ०९३
दिनांकः ११ ऑक्टोंबर, २०१०.

कार्यालयीन आदेश

विषय : महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाययोजना अधिनियम, २००६ अंतर्गत राष्ट्रीय इमारत संहिता भाग-४ मधील टेबल २३ खालील तरतुदींची अंमलबजावणी करणेबाबत.

महाराष्ट्र राज्यात महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाययोजना अधिनियम, २००६ दि.०६.१२.२००८ पासून अंमलात आला आहे. अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाययोजना अधिनियम, २००६ च्या अनूसुचीनुसार भारताची राष्ट्रीय बांधकाम संहिता, २००५ च्या भाग-४ मधील **तक्ता-२३** च्या तरतुदींची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक आहे.

०२. आग प्रतिबंधक व आग संरक्षक उपाययोजनांची "महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाययोजना अधिनियम, २००६" च्या कलम ३ नुसार भारताची राष्ट्रीय बांधकाम संहिता मधील भाग-४ नुसार अंमलबजावणी करणे बंधनकारक आहे. औद्योगिक कारखान्यात धोक्याच्या ठिकाणी व लघुउद्योग वसाहतीत विशेषतः स्प्रिंकलर्स लावण्याची अंमलबजावणी करण्यासंदर्भात संहितेतील तरतुदी जाचक असून विविध औद्योगिक संघ, चेंबर्स ऑफ कॉमर्स व इंडस्ट्रीज, उद्योग मित्र व अशा तत्सम संघटनानी त्यांच्या अंमलबजावणीबाबत उपस्थित केलेल्या मुद्याचा अभ्यास करुन त्या बाबी या कार्यालयाच्या निदर्शनास आणल्या आहेत. ही बाब भारतीय मानक ब्यूरोच्या निदर्शनास आणण्यात आली आहे. **तक्ता-२३** मधील **"जी"** संवर्ग इमारती औद्योगिक वापराशी संबंधित असून औद्योगिक विकासाला मदत व सहाय्य करण्यासाठी या तक्त्यात सुधारणा करण्याची बाब भारतीय मानक ब्यूरोच्या विचाराधीन आहे. महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाययोजना अधिनियम, २००६ च्या अनूसुची-१ मधील टिप १४ नुसार निम्न स्वाक्षरीकारांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार निम्न स्वाक्षरीकार भारत सरकारचे भारतीय मानक ब्यूरो **तक्ता-२३** मध्ये आवश्यक त्या सुधारणा जोपर्यंत प्रसिध्द करीत नाहीत तोपर्यंत महाराष्ट्रातील उद्योगांसाठी अंतरीम सहाय्य (Interiam Relief) म्हणून सोबत जोडल्यानुसार **तक्ता-२३** मध्ये सुधारणा प्रसिध्द करीत आहेत.

०३. म्हणून, अधिनियमातील सद्याच्या अनूसुची-१ मधील **"जी"** वर्गाच्या औद्योगिक वापराशी संबंधित सोबत जोडलेल्या **तक्ता-२३** ची अंमलबजावणी सर्व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था व विशेष नियोजन प्राधिकरण म्हणून विशेषतः महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाने करावी. सर्व औद्योगिक इमारती तसेच अधिक जोखमेच्या उद्योगांनीही सोबत जोडलेल्या टेबलनुसार तरतुदींची अंमलबजावणी करावी.

०४. ज्या प्रकरणी यापूर्वी ना हरकत प्रमाणापत्र दिले आहे अशा सर्व प्रकरणांना सुध्दा वरील आदेश लागू असतील. म्हणून सर्व संबंधित प्राधिकरणानी उद्योगांना अनावश्यकपणे त्रास होऊ नये म्हणून पूर्वीच्या प्राथमिक ना हरकत प्रमाणपत्रामध्ये आवश्यक ते बदल करुन सोबत जोडलेल्या तक्त्यानुसार तरतुदी लागू करण्यास मान्यता द्यावी.

०५. याबाबत कोणत्याही प्राधिकरणास काही तांत्रिक अडचणी येत असल्यास त्यांनी या संचालनालयाकडून सल्ला / मार्गदर्शन प्राप्त करुन घ्यावे.

सदर आदेशांची अंमलबजावणी तात्काळ करण्यात यावी.

(एम. व्ही. देशमुख)
संचालक,
महाराष्ट्र अग्निशमन सेवा

सहपत्रः तक्ता-२३.

प्रत: १) मा. प्रधान सचिव-१, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांना माहितीसाठी सादर.
२) मा.सचिव-२, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांना माहितीसाठी सादर.

प्रत: माहिती व आवश्यक कार्यवाहीसाठी अग्रेषित.

१) आयुक्त, सर्व महानगरपालिका.
२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, मऔविम / सिडको / नागपूर सुधार प्रन्यास.
३) आयुक्त तथा संचालक, नगरपालिका प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई-३०.
४) संचालक, नगररचना, मध्यवर्ती इमारत, पुणे-४११ ००१.
५) उप सचिव (नवि-२०), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
६) कक्ष अधिकारी (नवि-२०), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
७) मुख्याधिकारी, सर्व नगरपरिषदा / नगरपंचायती.

Table - 23

Industrial Buildings "G" (See Note 4)

(Refer Office Order No 876/MFS, dated 11-10-2010)

Sl. No	Type of Building Occupancy	Existing Fire Extinguisher	Proposed Fire Extinguisher	Existing Hose reel	Proposed Hose reel	Existing Dry riser	Proposed Dry riser	Existing Wet riser	Proposed Wet riser	Existing Down-comer	Proposed Down-comer	Existing Yard hydrant	Proposed Yard hydrant	Existing Automatic sprinkler system	Proposed Automatic sprinkler system	Existing Manually operated electric fire alarm system	Proposed Manually operated electric fire alarm system	Existing Automatic detection and Alarm system	Proposed Automatic detection and Alarm system	Existing U/g water storage tank	Proposed U/g water storage tank	Existing Terrace tank	Proposed Terrace tank	Existing Pump near underground tank	Proposed Pump near underground tank	Existing Pump at Terrace	Proposed Pump at Terrace
1	2	3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14		15	
	Low Hazard "G1"																										
i)	Built up area upto 150 M2	R	R	R	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR
ii)	Built up more than 150 M2 and upto 500 M2	R	R	R	NR	NR	NR	NR	NR	R	R (See Note 2, 4 & 5)	NR	NR	R	R	NR	NR	NR		NR	NR	5000	5000 (5000) (see Note 1, 2, 4 & 5)	NR	NR	450 lpm	180 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
iii)	Built up area more than 500 M2 and upto 1000 M2	R	R	R	NR	NR	NR	R	NR	R	R (See Note 2, 4 & 5)	R	NR	R	NR	NR	NR	R		100000	NR	10000	5000 (5000) (see Note 1, 2, 4 & 5)	R	NR	450 lpm	180 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
iv)	Built up area more than 1000 M2 and upto 3000 M2		R		R		NR		NR		R (See Note 2, 4 & 5)		NR		R (See Note 1)		NR		NR		15000 (5000) see note 8		5000 (5000) (see Note 1, 2, 4 & 5)		600 lpm see note 6)		450 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
V)	Built up area more than 3000 M2 and upto 5000 M2		R		R		NR		R		R (See Note 2, 4 & 5)		R		R (See Note 1)		R		R		20,000 (5000) see note 8		5000 (5000) (see Note 1, 2, 4 & 5)		900 lpm (see Note 7)		450 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
vi)	Built up area more than 5000 M2		R		R		NR		R		R (See Note 2, 4 & 5)		R		R (See Note 1)		R		R		50,000 (5000) see note 8		10000 (10000) (see Note 1, 2, 4 & 5)		1600 lpm (see Note 8)		900 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)

Moderate Hazard "G2"

Sl. No	Type of Building Occupancy	Existing Fire Extinguisher	Proposed Fire Extinguisher	Existing Hose reel	Proposed Hose reel	Existing Dry riser	Proposed Dry riser	Existing Wet riser	Proposed Wet riser	Existing Down-comer	Proposed Down-comer	Existing Yard hydrant	Proposed Yard hydrant	Existing Automatic sprinkler system	Proposed Automatic sprinkler system	Existing Manually operated electric fire alarm system	Proposed Manually operated electric fire alarm system	Existing Automatic detection and Alarm system	Proposed Automatic detection and Alarm system	Existing U/g water storage tank	Proposed U/g water storage tank	Existing Terrace tank	Proposed Terrace tank	Existing Pump near underground tank	Proposed Pump near underground tank	Existing Pump at Terrace	Proposed Pump at Terrace
1	2	3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14		15	
i)	Built up area upto 500 M2	R	R	R	R	NR	NR	NR	NR	NR	R (See Note 2, 4 & 5)	NR	NR	R	R (See Note 1)	NR	NR	NR	NR	NR	NR	10000	5000 (5000) (see Note 1, 2, 4 & 5)	NR	NR	900 lpm	180 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
ii)	Built up area more than 500 M2 upto 1000 M2	R	R	R	R	NR	NR	R	NR	R	R (See Note 2, 4 & 5)	R	NR	R	R (See Note 1)	R	NR	R	NR	75000	20,000 (5000) see note 4	20000	10000 (5000) (see Note 1, 2, 4 & 5)	R	600 lpm (See Note 6)	900 lpm	450 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
iii)	Built up area more than 1000 M2 and upto 3000 M2	R	R	R	R	NR	NR	R	R	R	R (See Note 2, 4 & 5)	R	R	R	R (See Note 1)	R	R	R	NR	1,00,000	30,000 (5000) see note 4	20000	10000 (5000) (see Note 1, 2, 4 & 5)	R	900 lpm (See Note 7)	900 lpm	450 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
iv)	Built up area more than 3000 M2 and upto 5000 M2		R		R		NR		R		R (See Note 2, 4 & 5)		R		R (See Note 1)		R		R		40,000 (10000) see note 4		10000 (5000) (see Note 1, 2, 4 & 5)		1600 lpm (See Note 8)		450 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
v)	Built up area more than 5000 M2		R		R		NR		R		R		R		R		R		R		60,000 (10000) see note 4		10000 (5000) (see Note 1, 2, 4 & 5)		2280 lpm (See Note 9)		900 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)

High Hazard "G3"

Sl. No	Type of Building Occupancy	Existing Fire Extinguisher	Proposed Fire Extinguisher	Existing Hose reel	Proposed Hose reel	Existing Dry riser	Proposed Dry riser	Existing Wet riser	Proposed Wet riser	Existing Down-comer	Proposed Down-comer	Existing Yard hydrant	Proposed Yard hydrant	Existing Automatic sprinkler system	Proposed Automatic sprinkler system	Existing Manually operated electric fire alarm system	Proposed Manually operated electric fire alarm system	Existing Automatic detection and Alarm system	Proposed Automatic detection and Alarm system	Existing U/g water storage tank	Proposed U/g water storage tank	Existing Terrace tank	Proposed Terrace tank	Existing Pump near underground tank	Proposed Pump near underground tank	Existing Pump at Terrace	Proposed Pump at Terrace
1	2	3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14		15	
	Built up area upto 500 M2	R	R	R	R	NR	NR	R	R	R	R (See Note 2, 4 & 5)	R	NR	R (See Note 1 & 6)	R (See Note 1)	R	R	R	NR	1,00,000	20,000 (5000) see note 4	20,000	5000 (5000) (see Note 1, 2 ,4 & 5)	R	900 lpm (See Note 7)	900 lpm	180 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
i)	Built up area 500 M2 to 1000 M2	R	R	R	R	NR	NR	R	R	R	R (See Note 2, 4 & 5)	R	R	R (See Note 1 & 6)	R (See Note 1)	R	NR	R	R	1,00,000	50000 (5000) see note 4	20,000	10000 (5000) (see Note 1, 2 ,4 & 5)	R	1600 lpm (See Note 8)	900 lpm	450 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
ii)	Built up area more than 1000 M2 and upto 3000 M2		R		R		NR		R		R		R		R		NR		R		1,00,000		20000 (5000) (see Note 1, 2 ,4 & 5)		2280 lpm (See Note 9)		900 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)
iii)	Built up area more than 3000 M2		R		R		R		R		R		R		R		R		R		1,50,000		20000 (5000) (see Note 1, 2 ,4 & 5)		2850 lpm (See Note 10)		900 lpm (see Note 1, 2, 4 & 5)

NOTES

1. Sprinklers Required to be installed in Basement, if area of Basement exceeds 200 sqm & or if the floor plate is more than 1125 Sq. Mtrs. & or if the height of building is 15 Mtrs. or above. (Gross built up area means area including free of F.S.I.)
2. Down commer is required for the building having Ground + more floor(s) upto 15 meter building height
3. The standby pump can be of electrical driven pump, if dedicated supply is provided from D.G. set by dedicated feeder, however for Group G-1 & G-2 above 5000 Sq. Mtrs. & for all G-3 i.e. high hazard buildings, diesel engine driven standby Fire Pump is mandetory
4. Additional value given in parenthesis shall be added if basement area exceeds 200m' & or if the floor plate is more than 1125 Sq. Mtrs. & or if the height of building is 15 Mtrs. or above
5. If provaiding over head tanks is not possible due to type of structure like typical industrial sheds, the quintity mentioned incoloumn no.13 shall be added in quintity mentioned in coloumn no.12.
6. 2 nos. of elecrticaily operated Fire pumps of 600 lpm & 01 no. of electrically operated jocky pump of 180 lpm shall be provieded if the dedicated power suppy to fire pumps is provieded from diesel generator. If the dedicated supply to fire pumps from generator is not provided Diesel Engine driven standby fire pump of same capacity shall be provided.
7. 2 nos. of elecrticaily operated Fire pumps of 900 lpm & one electrically operated Jocky pump of 180 lpm shall be provieded if the dedicated power suppy is provieded from diesel generator. If dedicated supply is not provided from D.G. standby Diesel engine driven Fire pump of same capacity shall be provided.
8. 1 no. elecrticaily operated Fire pump of 1600 lpm & one no. of Diesel Engine Driven standbye Fire Pump & 01 electrically operated Jocky pump of 180 lpm shall be provieded. If the dedicated supply to fire pumps from generator is not provided Diesel Engine driven standby fire pump of same capacity shall be provided.
9. 1 no. elecrticaily operated Fire pump of 2280 lpm & one no: of Diesel Engine Driven standbye Fire Pump & one electrically operated Jocky pump of 180 lpm shall be provieded.
10. 2 nos. Electricaly operated Fire pumps of 2850 lpm & 1 no. diesel engine driven of same capacity & 1 no. electricaly operated jockey pump of 180 lpm shall be provieded.